

وزارت جهاد کشاورزی

معاونت توسعه مدیریت و منابع

استانداردهای رفتاری، گفتاری و ظاهری مشاغل اختصاصی وزارت جهاد کشاورزی

مرکز نوسازی و تحول اداری

اردیبهشت ماه ۱۴۰۵

مقدمه

وزارت جهاد کشاورزی و سازمان‌ها، مؤسسات و شرکت‌های وابسته، به‌عنوان متولی اصلی تأمین امنیت غذایی کشور، نقش راهبردی و حیاتی در توسعه پایدار، حفظ منابع پایه، ارتقای بهره‌وری بخش کشاورزی و حمایت از تولیدکنندگان و بهره‌برداران ایفا می‌نمایند. در این راستا، توسعه و نهادینه‌سازی فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های حرفه‌ای، اخلاقی و رفتاری، نقش مؤثری در ارتقای کارآمدی، اثربخشی و سلامت نظام اداری و حکمرانی بخش کشاورزی دارد.

تدوین استانداردهای رفتاری، گفتاری و ظاهری مشاغل اختصاصی وزارت جهاد کشاورزی، با هدف ارتقای اخلاق حرفه‌ای، تقویت مسئولیت‌پذیری، بهبود کیفیت خدمات تخصصی، افزایش اعتماد عمومی، انسجام سازمانی و ترویج رفتار حرفه‌ای در محیط‌های اداری، تخصصی و عملیاتی انجام شده است.

منظور از استانداردهای رفتاری در محیط کار، مجموعه‌ای از اصول، ارزش‌ها و هنجارهای حرفه‌ای است که نحوه تعامل، انجام وظایف، مسئولیت‌پذیری، رعایت اخلاق اداری و رفتار سازمانی کارکنان را تعیین می‌کند. این استانداردها با هدف ایجاد محیط کاری سالم، منظم، قانون‌مدار، مسئولانه و مبتنی بر احترام متقابل تدوین می‌شوند و نقش مؤثری در ارتقای سلامت اداری، افزایش بهره‌وری، تقویت اعتماد سازمانی، بهبود روابط کاری و ارتقای کیفیت خدمات ایفا می‌کنند. رعایت این استانداردها موجب تقویت فرهنگ سازمانی، افزایش همکاری و هم‌افزایی بین کارکنان، ارتقای پاسخگویی و مسئولیت‌پذیری و همچنین حفظ شأن و اعتبار سازمان در تعامل با ذی‌نفعان و مراجعان خواهد شد.

همچنین استانداردهای گفتاری در محیط کار، مجموعه‌ای از اصول و ضوابطی است که کارکنان باید در ارتباطات کلامی، تعاملات حرفه‌ای و مکاتبات اداری خود رعایت نمایند. این استانداردها به بهبود ارتباطات سازمانی، ایجاد محیطی مثبت، حرفه‌ای و مبتنی بر احترام متقابل و افزایش اثربخشی تعاملات کمک می‌کند و موجب تقویت روابط حرفه‌ای میان کارکنان، مدیران، ذی‌نفعان و مراجعان می‌شود. استانداردهای ظاهری در محیط کار هم به مجموعه‌ای از ضوابط و قواعدی گفته می‌شود که نحوه پوشش، آراستگی و ظاهر حرفه‌ای کارکنان را متناسب با نوع شغل، محیط کاری و فرهنگ سازمانی تعیین می‌کند. هدف از تعیین این استانداردها، ایجاد تصویر حرفه‌ای و منظم، حفظ ایمنی و بهداشت محیط کار، رعایت شئون اداری و تقویت هویت و انسجام سازمانی است.

این دستورالعمل با استناد به اسناد بالادستی، قوانین و مقررات مرتبط، شرح وظایف و مسئولیت‌های مشاغل اختصاصی وزارت جهاد کشاورزی و با بهره‌گیری از منابع علمی و تخصصی حوزه فرهنگ سازمانی، رفتار سازمانی، مدیریت منابع انسانی و نظام طبقه‌بندی مشاغل دستگاه‌های اجرایی تدوین گردیده است.

مطابق بخشنامه شماره ۲۰۴/۹۱/۲۹۴۸۳ مورخ ۱۳۹۱/۰۴/۰۷ معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور، مشاغل اختصاصی وزارت جهاد کشاورزی شامل ۵۹ عنوان رشته شغلی اختصاصی (۴۱ عنوان کارشناس و ۱۸ عنوان کاردان) می‌باشد که در ستاد وزارت جهاد کشاورزی، ۱۶ عنوان رشته شغلی اختصاصی به شرح زیر مورد توجه قرار گرفته است:

- ۱- کارشناس اصلاح نباتات و زراعت، ۲- کارشناس امور باغبانی، ۳- کارشناس تحقیقات گیاه شناسی، ۴- کارشناس دام‌پروری، ۵- کارشناس تغذیه دام، ۶- کارشناس صنایع کشاورزی، ۷- کارشناس امور تشکلهای تولیدی و کشاورزی، ۸-

کارشناس ماشین آلات کشاورزی، ۹- کارشناس مهندسی زراعی، ۱۰- کارشناس خاک شناسی و حاصل خیزی خاک، ۱۱- کارشناس زمین، ۱۲- کارشناس برنامه ریزی کشاورزی، ۱۳- کارشناس اقتصاد کشاورزی؛ ۱۴- کارشناس پیشگیری و مقابله با مخاطرات کشاورزی، ۱۵- کارشناس بازرگانی کالای اساسی، ۱۶- کارشناس فنی مراکز ذخیره سازی کالای اساسی.

در این دستورالعمل، مشاغل اختصاصی ستاد وزارت جهاد کشاورزی در قالب شش گروه شغلی به شرح زیر طبقه بندی شده اند: (۱) گروه رشته های شغلی تولیدات گیاهی (کارشناس اصلاح نباتات و زراعت؛ کارشناس امور باغبانی؛ کارشناس تحقیقات گیاه شناسی)

(۲) گروه رشته های شغلی تولیدات دامی (کارشناس دام پروری؛ کارشناس تغذیه دام)

(۳) گروه رشته های شغلی فنی، مهندسی و صنایع کشاورزی (کارشناس صنایع کشاورزی؛ کارشناس امور شکل های تولیدی و کشاورزی؛ کارشناس ماشین آلات کشاورزی)

(۴) گروه رشته های شغلی آب و خاک و زیربنایی کشاورزی (کارشناس مهندسی زراعی؛ کارشناس خاک شناسی و حاصل خیزی خاک؛ کارشناس زمین)

(۵) گروه رشته های شغلی برنامه ریزی، توسعه و اقتصاد کشاورزی : (کارشناس برنامه ریزی کشاورزی؛ کارشناس اقتصاد کشاورزی؛ کارشناس پیشگیری و مقابله با مخاطرات کشاورزی)

(۶) گروه رشته های شغلی بازرگانی و ذخایر راهبردی (کارشناس بازرگانی کالای اساسی، کارشناس فنی مراکز ذخیره سازی کالای اساسی).

همچنین قوانین، مقررات و اسناد زیر در تدوین استانداردهای رفتاری، گفتاری و ظاهری این دستورالعمل، در نظر گرفته شده است:

- بخشنامه استانداردهای رفتاری، گفتاری و ظاهری مشاغل عمومی دستگاه های اجرایی (نامه شماره ۱۵۲۸۱ مورخ ۱۴۰۴/۰۲/۲۲ سازمان اداری و استخدامی کشور)
- نظام نامه مدیریت توسعه فرهنگ سازمانی مصوب شماره ۳۰۲۵۵۰ مورخ ۱۳۹۷/۰۶/۱۴ شورای عالی اداری
- آیین نامه ارتقای اخلاق حرفه ای در نظام اداری (مصوبه شماره ۲۳۶۵۴۱/ت/۶۵۱۰۶۵ هـ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۲۱ هیئت وزیران)
- دستورالعمل اختصاصی رفتار حرفه ای و اخلاقی کارگزاران نظام در وزارت جهاد کشاورزی (مصوب شورای راهبری تحول اداری وزارت جهاد کشاورزی)
- نامه شماره ۵۰۸۰۳/۱۶۴۷۲۷ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۱۸ هیئت دولت و نامه شماره ۰۲۰/۲۳۸۵۵ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۲ وزارت جهاد کشاورزی در خصوص شاخص های عفاف و حجاب اسلامی.

(۱) گروه رشته‌های شغلی تولیدات گیاهی: (کارشناس اصلاح نباتات و زراعت؛ کارشناس امور باغبانی؛ کارشناس

تحقیقات گیاه شناسی)

نحوه ارزیابی					استانداردهای رفتاری	ردیف
بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم		
نظرسنجی از مدیر و همکاران نظرسنجی از ارباب رجوع					کارکنان باید در تعیین استانداردهای کارشناسی و ارائه توصیه‌های فنی به کشاورزان و بهره‌برداران انصاف و بی‌طرفی را رعایت کنند.	۱
نظرسنجی از ارباب رجوع					کارکنان باید مزارع، باغات و گلخانه‌ها را مؤثر و مسئولانه بازدید کنند.	۲
نظرسنجی از ارباب رجوع					کارکنان موظفند به دانش بومی و تجربیات کشاورزان و بهره‌برداران احترام بگذارند.	۳
نظرسنجی از مدیر و همکاران نظرسنجی از ارباب رجوع					کارکنان باید از ارائه توصیه‌های غیرکارشناسی در حوزه تولیدات گیاهی پرهیز کنند.	۴
نظرسنجی از مدیر و همکاران نظرسنجی از ارباب رجوع					کارکنان باید مسئولانه حفاظت از محیط‌زیست و سلامت محصولات کشاورزی را پیگیری کنند.	۵

ردیف	استانداردهای گفتاری	نحوه ارزیابی				
		بسیار کم	کم	تا حدودی	زیاد	بسیار زیاد
۱	کارکنان باید با بیان ساده و شفاف با کشاورزان، و بومیان محلی صحبت کنند و توصیه‌های تخصصی ارائه دهند.					نظرسنجی از ارباب رجوع
۲	کارکنان نباید با کشاورزان و بهره‌برداران با ادبیات تحقیرآمیز یا دستوری صحبت کنند و موظفند برخورد محترمانه و صبورانه با آن‌ها داشته باشند.					نظرسنجی از ارباب رجوع
۳	کارکنان باید به سوالات فنی، پاسخ‌های مسئولانه، دقیق و مستند بدهند.					نظرسنجی از همکاران
						نظرسنجی از ارباب رجوع

ردیف	استانداردهای ظاهری	نحوه ارزیابی				
		بسیار کم	کم	متوسط	زیاد	بسیار زیاد
۱	کارکنان باید در شرایط پرخطر، قرنطینه یا بیماری، بازدید های پرخطر، فعالیت های آزمایشگاهی و ... لباس های ایمنی و محافظ بپوشند.					
		مشاهده				
۲	کارکنان باید در محیط های کشاورزی از تجهیزات و وسایل ایمنی حفاظت فردی استفاده کنند.					
		مشاهده				
۳	کارکنان باید در بازدیدهای میدانی اصول بهداشت فردی را کاملاً رعایت کنند.					
		مشاهده				
۴	کارکنان باید کارت شناسایی سازمانی را در تعامل با کشاورزان و بهره برداران همراه داشته باشند.					
		مشاهده				

۲) گروه رشته‌های شغلی تولیدات دامی (کارشناس دام پروری؛ کارشناس تغذیه دام)

ردیف	استانداردهای رفتاری	نحوه ارزیابی				
		بسیار کم	کم	زیاد	بسیار زیاد	
۱	کارکنان باید اصول اخلاق حرفه‌ای، انصاف، عدالت و صداقت را در تعامل با دامداران و بهره‌برداران رعایت کنند.					نظرسنجی از ارباب رجوع
۲	کارکنان باید مسئولانه و دقیق به رفاه دام و الزامات بهداشتی آن‌ها توجه کنند.					نظرسنجی از مدیر و همکاران نظرسنجی از ارباب رجوع
۳	کارکنان نباید در شرایط شیوع بیماری‌های دامی اهمال‌کاری کنند و باید مسئولانه و فوری اقدامات لازم را اجرا نمایند.					نظرسنجی از مدیر و همکاران نظرسنجی از ارباب رجوع
۴	کارکنان نباید گزارش‌های بهداشتی و آزمایشگاهی دام‌ها را در اختیار افراد غیرمجاز داخل و خارج سازمان قرار دهند.					استعلام از واحدهای بازرسی و حراست

ردیف	استانداردهای گفتاری	نحوه ارزیابی				
		بسیار کم	کم	تا حدوی	زیاد	بسیار زیاد
۱	کارکنان باید به شیوه‌ای قابل فهم و ساده توصیه‌های علمی را به دامداران و بهره‌برداران ارائه کنند.					نظرسنجی از ارباب رجوع
۲	کارکنان نباید با دامداران و بهره‌برداران با ادبیات تحقیرآمیز یا دستوری صحبت کنند و موظفند برخورد محترمانه و صبورانه با آن‌ها داشته باشند.					نظرسنجی از ارباب رجوع
۳	کارکنان باید به سوالات فنی، پاسخ‌های مسئولانه، دقیق و مستند بدهند.					نظرسنجی از همکاران
						نظرسنجی از ارباب رجوع

ردیف	استانداردهای ظاهری	نحوه ارزیابی				
		بسیار کم	کم	تأ حدودی	زیاد	بسیار زیاد
۱	کارکنان باید از در شرایط پرخطر، قرنطینه یا بیماری، بازدید های پرخطر، فعالیت های آزمایشگاهی و ... لباس های ایمنی و محافظ بپوشند.					مشاهده
۲	کارکنان باید هنگام بازدید از محیط دامداری از تجهیزات تخصصی و ایمنی استفاده کنند.					مشاهده
۳	کارکنان باید در بازدیدهای میدانی اصول بهداشت فردی را بطور کامل رعایت کنند.					مشاهده
۴	کارکنان باید کارت شناسایی سازمانی را در تعامل با دامداران و بهره برداران همراه داشته باشند.					مشاهده

۳) گروه رشته‌های شغلی فنی، مهندسی و صنایع کشاورزی (کارشناس صنایع کشاورزی؛ کارشناس امور تشکل

های تولیدی و کشاورزی؛ کارشناس ماشین آلات کشاورزی)

نحوه ارزیابی					استانداردهای رفتاری	ردیف
بسیار زیاد	زیاد	تا حدودی	کم	بسیار کم		
نظرسنجی از مدیر و همکاران					کارکنان باید با مسئولیت‌پذیری و دقت استانداردهای فنی و مهندسی صنایع کشاورزی رعایت کنند.	۱
نظرسنجی از مدیر و همکاران نظرسنجی از ارباب رجوع					کارکنان باید از تجهیزات صنایع کشاورزی به درستی استفاده کنند.	۲
نظرسنجی از مدیر و همکاران نظرسنجی از ارباب رجوع					کارکنان نباید از ماشین‌آلات و امکانات حوزه صنایع کشاورزی استفاده شخصی کنند.	۳
نظرسنجی از ارباب رجوع					کارکنان باید در اجرای پروژه‌های فنی و مهندسی صنایع کشاورزی با ذینفعان و بهره‌برداران مسئولانه تعامل کرده و پاسخگو باشند.	۴
نظرسنجی از مدیر و همکاران					کارکنان باید گزارش‌های اجرایی و نظارتی را به صورت صادقانه، منصفانه و عادلانه ارائه کنند و از جانبداری پرهیز نمایند.	۵

ردیف	استانداردهای گفتاری	نحوه ارزیابی				
		بسیار کم	کم	نقص	زیاد	بسیار زیاد
۱	کارکنان باید توصیه‌ها و توضیحات فنی را به شیوه‌ای دقیق، شفاف و قابل فهم به ذینفعان و بهره‌برداران ارائه کنند.					
۲	کارکنان نباید با پیمانکاران و بهره‌برداران با ادبیات تحقیرآمیز یا دستوری صحبت کنند و موظفند برخورد محترمانه و صبورانه با آن‌ها داشته باشند.					
۳	کارکنان باید به سوالات فنی، پاسخ‌های مسئولانه، دقیق و مستند بدهند.					

ردیف	استانداردهای ظاهری	نحوه ارزیابی				
		بسیار کم	کم	نقص	زیاد	بسیار زیاد
۱	کارکنان باید از لباس کار (کفش ایمنی، کلاه و جلیقه کار و ...) و تجهیزات ایمنی فردی در بازدید میدانی پروژه‌ها استفاده کنند.					
۲	کارکنان باید الزامات و استانداردهای HSE در محیط‌های صنعتی را رعایت کنند.					
۳	کارکنان باید از تجهیزات تخصصی و ایمنی هنگام کار در محیط‌های صنعتی رعایت کنند.					
۴	کارکنان باید کارت شناسایی سازمانی را در تعامل با پیمانکاران و بهره‌برداران همراه داشته باشند.					

۴) گروه رشته‌های شغلی آب و خاک و زیربنایی کشاورزی (کارشناس مهندسی زراعی؛ کارشناس خاک شناسی

و حاصل خیزی خاک؛ کارشناس زمین)

نحوه ارزیابی					استانداردهای رفتاری	ردیف
بسیار زیاد	زیاد	تا حدودی	کم	بسیار کم		
نظرسنجی از مدیر					کارکنان باید به حفاظت از آب و خاک، منابع کشاورزی و محیط زیست متعهد باشند.	۱
نظرسنجی از مدیر نظرسنجی از ارباب رجوع					کارکنان باید در تخصیص منابع زیربنایی کشاورزی عدالت را رعایت کنند.	۲
استعلام از واحدهای بازرسی و حراست					کارکنان نباید بانک‌های اطلاعاتی کشاورزی، اراضی و داده‌های مکانی را در اختیار افراد غیرمجاز در داخل یا خارج سازمان، قرار دهند.	۳

نحوه ارزیابی					استانداردهای گفتاری	ردیف
بسیار زیاد	زیاد	تا حدودی	کم	بسیار کم		
نظرسنجی از ارباب رجوع					کارکنان موظفند ضوابط و محدودیت‌های قانونی را برای بهره‌برداران به صورت شفاف بیان کنند.	۱
نظرسنجی از ارباب رجوع					کارکنان باید از اظهارنظر غیرمستند درباره مالکیت یا منابع طبیعی پرهیز کنند.	۲

ردیف	استانداردهای ظاهری	نحوه ارزیابی				
		بسیار کم	کم	ناحدهی	زیاد	بسیار زیاد
۱	کارکنان باید لباس مناسبی که نشان‌دهنده ارزش‌های سازمانی (لباس آرم‌دارد حافظ آب و خاک کشور به رنگ آبی) در مأموریت‌های میدانی و پروژه‌های عمرانی بپوشند.					مشاهده
۲	کارکنان موظفند از تجهیزات مناسب تخصصی و ایمنی در بازدیدهای میدانی استفاده کنند.					مشاهده
۳	کارکنان باید الزامات و استانداردهای ایمنی را در مأموریت‌های میدانی رعایت کنند.					مشاهده
۴	کارکنان باید کارت شناسایی سازمانی را در تعامل با پیمانکاران و بهره‌برداران همراه داشته باشند.					مشاهده

۵) گروه رشته‌های شغلی برنامه‌ریزی، توسعه و اقتصاد کشاورزی: (کارشناس برنامه ریزی کشاورزی؛

کارشناس اقتصاد کشاورزی؛ کارشناس پیشگیری و مقابله با مخاطرات کشاورزی)

ردیف	استانداردهای رفتاری	نحوه ارزیابی			
		بسیار کم	کم	زیاد	بسیار زیاد
۱	کارکنان باید تحلیل‌ها و گزارش‌های کارشناسی دقیق و شفاف در حوزه برنامه‌ریزی، توسعه و اقتصاد کشاورزی ارائه کنند.				نظرسنجی از مدیر و همکاران
۲	کارکنان موظفند متعهدانه و عادلانه برنامه‌ریزی‌های کشاورزی منطقه‌ای را تدوین کنند.				نظرسنجی از مدیر و همکاران
۳	کارکنان باید در تدوین و اجرای برنامه‌های توسعه‌ای مسئولیت‌پذیر، پاسخگو و متعهد باشند.				نظرسنجی از مدیر و همکاران
۴	کارکنان موظفند در فرآیندهای تصمیم‌سازی حمایت اخلاقی و حرفه‌ای از تشکلهای کشاورزی و بهره‌برداران داشته باشند.				نظرسنجی از ارباب رجوع

ردیف	استانداردهای گفتاری	نحوه ارزیابی				
		بسیار کم	کم	تا حدودی	زیاد	بسیار زیاد
۱	کارکنان باید توضیحات فنی و کارشناسی را به شیوه‌ای شفاف و قابل فهم بیان کنند.	نظرسنجی از ارباب رجوع				
۲	کارکنان باید از بیان اطلاعات غیرقطعی یا تحلیل‌های فاقد پشتوانه پرهیز کنند.	نظرسنجی از ارباب رجوع				

نحوه ارزیابی					استانداردهای ظاهری	ردیف
بسیار زیاد	زیاد	تا حدودی	چ	بسیار کم		
مشاهده					کارکنان باید از پوشش مناسب و ایمن در بازدید از مخاطرات کشاورزی و مواقع بحرانی استفاده کنند.	۱
مشاهده					کارکنان موظفند تجهیزات مناسب تخصصی و ایمنی را در بازدیدهای میدانی از مخاطرات کشاورزی به همراه داشته و استفاده کنند.	۲

۶) گروه رشته‌های شغلی بازرگانی و ذخایر راهبردی (کارشناس بازرگانی کالای اساسی، کارشناس فنی مراکز

ذخیره سازی کالای اساسی)

ردیف	استانداردهای رفتاری	نحوه ارزیابی				
		بسیار کم	کم	زیاد	بسیار زیاد	
۱	کارکنان موظفند در انجام کلیه فرآیندهای تأمین و توزیع کالاهای اساسی شفافیت و عدالت را رعایت کنند.					نظرسنجی از ارباب رجوع
۲	کارکنان نباید اطلاعات تجاری و ذخایر راهبردی کشاورزی در اختیار افراد داخل یا خارج سازمان که مجاز به دریافت این اطلاعات نیستند، قرار دهند.					نظرسنجی از ارباب رجوع
۳	کارکنان باید نسبت به حمایت از اقشار آسیب‌پذیر و رعایت عدالت در تأمین کالای اساسی مناطق محروم متعهد باشند.					نظرسنجی از ارباب رجوع
۴	کارکنان باید مسئولیت‌های حرفه‌ای و اخلاقی را در تعامل با ذی‌نفعان و بهره‌برداران، تولیدکنندگان، واردکنندگان و توزیع کنندگان رعایت کنند.					نظرسنجی از ارباب رجوع

ردیف	استانداردهای رفتاری	نحوه ارزیابی				
		بسیار کم	کم	زیاد	بسیار زیاد	
۱	کارکنان باید شفاف و مستند به ذی‌نفعان مختلف پاسخ دهند.					نظرسنجی از ارباب رجوع
۲	کارکنان نباید به صورت جانبدارانه با تولیدکنندگان و واردکنندگان گفتگو کنند.					نظرسنجی از ارباب رجوع
۳	کارکنان موظفند ضوابط و محدودیت‌های قانونی برای بهره‌برداران به صورت شفاف و دقیق تشریح کنند.					نظرسنجی از ارباب رجوع

نحوه ارزیابی					استانداردهای ظاهری	ردیف
بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم		
مشاهده					کارکنان باید لباس مناسب نشان‌دهنده ارزش‌های سازمانی (لباس آرم‌دار حوزه بازرگانی) در مأموریت‌های میدانی (بازارها و مراکز عرضه کالا) بپوشند.	۱
مشاهده					کارکنان باید از پوششی مناسب و ایمن در بازدید از در انبارها و مراکز ذخیره‌سازی اقلام کشاورزی استفاده کنند.	۲
مشاهده					کارکنان باید کارت شناسایی سازمانی را در در مأموریت‌های میدانی (بازارها و مراکز عرضه کالا) همراه داشته باشند.	۳